

Az ADR 2009-es változásai az ADR egészét érintik, mind a kilenc részben többkevesebb módosítás található. Vannak teljesen új előírások, melyekkel eddig nem találkozhattunk, és vannak olyan változások is, melyek az eddigi előírásokat tovább szigorítják vagy pontosítják, esetlegesen valamilyen hibát kiküszöbölnék.

A radioaktív anyagok szállítására vonatkozó előírásokat átszerkesztették, az ADR más osztályaihoz hasonló struktúrában alakították ki. Ez a változás gyakorlatilag a 7 osztály egészét érinti.

Mentességekkel kapcsolatos változások

A szállítás jellegéből adódó általános mentességi előírások a gyúlékony folyadékok esetén szigorodtak. Magánszemélyeknél a jövőben csak akkor mentesülhet a gyúlékony folyadékok szállítása az ADR alól, ha a megtöltött tartály legfeljebb 60 liter őrartalmú, és a szállított mennyiség szállítóegységként nem haladja meg a 240 litert. Ez a szigorítás elsősorban a benzinkutak tevékenységére és az egyéb gyúlékony folyadékok (például festékek) kiskereskedelmére lesz kihatással. A gázok esetén egyrészt módosítják a 15 °C-os hőmérsékletet 20 °C-ra, a GHS rev.2-vel való harmonizáció alapján, amelyen viszonyítani kell a gáz nyomását a 200 kPa-hoz képest, másrészt pedig ez a mentesség nem lesz alkalmazható a jövőben a cseppfolyósított és mélyhűtött cseppfolyósított gázoknál.

A korlátozott mennyiségekre vonatkozó előírásokat 2009-től

szintén szigorították. A jövőben a korlátozott mennyiségként csomagolt veszélyes áruk szállítása esetén a következő új előírásokat kell betartani:

- A korlátozott mennyiségben csomagolt veszélyes árut tartalmazó küldeménydarabokra és egyesítő csomagolásokra az „álló helyzetet jelölő nyilak” felhelyezésére vonatkozó előírásokat alkalmazni kell.

- A fuvarmegrendelésnél a feladónak meg kell adnia a korlátozott mennyiségben csomagolt veszélyes áru összegzett bruttó tömegét.

- Azokat a 12 tonnát meghaladó legnagyobb megengedett össztömegű szállítóegységeket és konténereket, melyek korlátozott mennyiségben csomagolt veszélyes áruval vannak megpakolva meg kell jelölni, elöl és hátul egy-egy fehér színű táblával (konténerek esetén négy oldalon), melyen „LTD QTY” felirat olvasható.

Ez a jelölés nem szükséges akkor, ha a szállítóegység ele-

ve veszélyt jelző sárga táblákkal van megjelölve (vagy a konténer nagybárcákkal). A betűméret legalább 65 mm. Tengeri forgalom esetén az „LTD QTY” felirat helyett a „Limited Quantities” is alkalmazható. Nem kötelező megjelölni azokat a szállítóegységeket és konténereket, melyek legfeljebb bruttó 8 tonna korlátozott mennyiségben csomagolt veszélyes áruval rakottak.

Egy új szabályozással, az „Excepted Quantities”-essel bővül az ADR. Az „engedményes mennyiségben csomagolt veszélyes áruk” szállításánál a következőket kell betartani:

Az egyes UN számokhoz tartozó veszélyes áruk „excepted” mennyiségei a 3.2 A táblázat új 7.b) oszlopában, E0-E5 kódjaival kerül meghatározásra. Az E0 kód azt jelenti, hogy az adott veszélyes árura ilyen formában csomagolva nem lehet a mentességet alkalmazni. E1-E5 csomagolásoknál a legna-

VESZÉLYESÁRU-SZÁLLÍTÁS 2009. JANUÁRTÓL ÚJ ADR

Az ADR egészét érintő változások

TOVÁBB SZIGORODNAK A FELTÉTELEK

Az ADR 1957-ből származik és 1968-tól hatályos, Magyarország 1979-ben csatlakozott az ADR Megállapodáshoz. Csupa „jubileumi” dátum, hiszen tavaly, 2007-ben volt az ADR 50 éves születésnapja. Ugyanakkor az ADR 2008-ban éppen 40 éve lett hatályos, és jövőre ünnepelhetjük a magyar csatlakozás 30. évfordulóját. A XXI. században az ADR ötödik módosítása az ADR 2009. január elsejétől életbe lépő változata, ami egyben az „újr szerkesztett” ADR ötödik módosítása is. Már alig emlékszünk a „rég” felépítésű ADR-re és a szelvétszámokra. Az átszerkesztéssel keletkező hibák jelentős részét mára már kiküszöbölték, túl van az új ADR a gyermekbetegségein, de még korántsem mondható tökéletesnek.

gyobb mennyiség belső csomagolásokként 1–30 gramm (ml) között változik, küldeménydarabonként pedig 300–1000 gramm (ml) lehet. Az „excepted” mennyiségben csomagolt veszélyes árut tartalmazó küldeménydarabokra egy legalább 100x100 mm-es piros színű jelzést kell elhelyezni. Ezen a jelzésen fel kell tüntetni a szállított veszélyes áru elírt veszélyességi bárcáinak azonosító számát (például 3), és a feladó vagy címzett nevét és címét is. Az UN számot viszont nem kell feltüntetni. A csomagolásokkal szemben nem követelmény az UN típusjóváahagyás, viszont az általános csomagolási követelményekre, valamint a töltési fokra, ejtő és halmazolási vizsgálatokra vannak előírások. Az „engedmény-

nyes mennyiségben csomagolt veszélyes árut tartalmazó küldeménydarabokból” egy szállítóegységben (konténerben) legfeljebb 1000 darab szállítható. A fuvarokmányon pedig a darabszám mellett fel kell tüntetni a „Dangerous goods in excepted quantities” bejegyzést.

Az 1.1.3.6 szerinti mentességek alkalmazásánál eddig nem szabályozták a veszélyes árut tartalmazó gépek és készülékek esetén azt, hogy a táblázat szerinti legnagyobb megengedett összmennyiséget hogyan is kell érteni. A 2009-es előírások értelmében a veszélyes árut tartalmazó gépek és készülékek esetén a táblázat szerinti legnagyobb megengedett összmennyiség a gépekben lévő veszélyes áru mennyiségére vonatkozik literben vagy kilogrammban.

A mentességi előírásokat kiegészítették a lítiumakkumulátorok szállítására vonatkozó mentességekkel. Mentések az ADR előírásai alól a szállítóeszközben lévő lítiumakkumulátorok, melyek például az eszköz hajtására szolgálnak, de mentességet kapnak a szállítás alatt használni kívánt eszközökben lévő, azok működtetésére szolgáló lítiumakkumulátorok is. Ilyen eszköz például egy laptop vagy RFID.

Excepted Quantities jelölése

Új fogalmak

Az ADN 2008. 02. 29-től vált nemzetközi egyezményé, így az ADN fogalma bekerült az ADR 2009-es változatába. Új fogalom az állati eredetű anyagok fogalma, mely alatt az állati tetemek, állati testrészek és az állati eredetű takarmány értendő. A konténer fogalmi meghatározása új követelménnyel egészül ki. A kiskonténer olyan konténer, melynek minden külmérete (hosszúság, szélesség, magasság) kisebb mint 1,5 méter, vagy befogadóképessége legfeljebb 3 m³. A „kérelmező” és a „megfelelőség értékelése” fogalmak ADR-ben való megjelenése fontos előrelépés a nyomásálló tartályok globális egységesítése felé.

Megfelelőség értékelése: egy termék megfelelőségének az 1.8.6 és 1.8.7 szakasz előírásai szerinti felülvizsgálati eljárása a típusminta jóváhagyása, a gyártás ellenőrzése és az üzembe helyezés előtti vizsgálat tekintetében.

Kérelmező: a megfelelőség értékelésének esetén a Szerződő Fél területén levő gyártó vagy annak meghatalmazott képviselője. Időszakos és soron kívüli vizsgálat esetén a „kérelmező” a Szerződő Fél területén levő vizsgálóhely, üzemben tartó vagy azok meghatalmazott képviselője. A megfelelőség értékelését kivételesen harmadik fél (például az üzemben tartó) is kérelmezheti.

A 7 osztállyal kapcsolatos fogalmak a 2009-es ADR 1.2.1 szakaszában lesznek megtalálhatók.

Osztályozás

Az egyik legfontosabb változás az, hogy a GHS-nek megfelelően teljes mértékben átalakult a vízi környezet veszélyeztetésének megítélése. Az új fogalom az „aquatic environment” nemcsak az ADR-ben változik meg, hanem az IMDG-Code-ban is, ami jelentős előrelépés a vízi környezet veszélyeztetésével kapcsolatban a globális egységesítés felé. Ezzel egy időben a „marine pollutant” megszűnik. Vízi környezetre veszélyesnek kell tekinteni azokat az anyagokat

amelyek, kielégítik az akut I, krónikus I vagy krónikus II kategóriák feltételeit. Az akut vízi toxicitást befolyásolja a tényleges bioakkumuláció potenciálja, a szerves vegyi anyagok degradálódása (biotikus stb.) és a krónikus vízi toxicitás.

A keverékek besorolása során vízi környezetre kifejtett veszélyesség osztályozásához a megközelítés lépcsőzetes, és függ a magára a keverékre és összetevőire rendelkezésre álló információk jellegétől. Ezen lépcsőzetes megközelítés a következőkből áll:

- a) a vizsgált keveréken alapuló osztályozás,
- b) a következtetési elveken alapuló osztályozás,
- c) az „osztályozott összetevők összegzésének” és/vagy egy „összegző képlet” alkalmazása.

A vizsgálati eljárások és módszerek az OECD vizsgálati irányelveken és a GLP helyes laboratóriumi gyakorlatra épülnek. Ezzel egyidejűleg az ADR 2.3.5 szakaszában leírt vizsgálati eljárást törölték.

Ha egy anyag a vízi környezetet veszélyezteteti – akár fő-, akár járulékos veszélyként –, akkor a következő jelöléssel kell ellátni azokat a küldeményeket, amelyek 5 liternél több folyadékot vagy 5 kg-nál több szilárd anyagot tartalmaznak.

Új jelölés a vízi környezet veszélyeztetésére

Ezt a jelölést járulékos vízi környezeti veszély feltüntetésére kizárólag közúti szállítás esetén 2011-ig el lehet hagyni.

A hulladékokra vonatkozó osztályozás általános szabályai is változnak 2009-től az ADR-ben. Arra az esetre, amennyiben a hulladék összetétele nem pontosan ismert, a következőket kell alkalmazni: „Amennyiben a szállítandó anyag olyan hulladék, amelynek összetétele pontosan nem ismert, a 2.1.3.5.2 pont szerinti hozzárendelést valamely UN számhoz és a cso-

magolási csoportot a feladó ismeretei alapján kell meghatározni, figyelembe véve minden, az érvényes biztonsági és környezetvédelmi előírások 3)-2006/12/EU Parlamenti és Tanácsi irányelv által megkövetelt műszaki és biztonságtechnikai adatot.

Kétséges esetben a legmagasabb veszélyességi szintet kell alkalmazni. Amennyiben azonban a hulladék összetételére vonatkozó ismeretek és a megállapított alkotórészek kémiai tulajdonságai alapján bizonyítható, hogy a hulladék tulajdonságai nem felelnek meg az I csomagolási csoport tulajdonságainak, akkor a hulladékot alapesetben a II csomagolási csoport legalkalmasabb m.n.n. tételéhez kell hozzárendelni.”

Ez azt jelenti, hogy szakítani kell azzal a gyakorlattal, mely szerint a termelők szinte automatikusan a folyékony hulladékokat az UN 3082-höz, a szilárd hulladékokat pedig az UN 3077-hez rendelték. Ez a lehetőség a jövőben csak az olyan hulladékoknál maradhat meg, melyek egyébként nem tartoznak az ADR hatálya alá. A hulladékok osztályozásánál is természetesen alkalmazni kell a vízi környezet veszélyeztetésére vonatkozó új előírásokat.

Az egyes osztályokat érintően az alábbi lényeges változások lesznek az új ADR-ben:

● **1 osztály:** 2.2.1.1.7.5 táblázat szövege pontosított, és a következő új UN számokkal bővül az osztály: UN0505, UN0506, UN0507 (különböző veszjelzők).

● **2 osztály:** Az UN 3478 és UN 3479 anyagazonosító szám alatt megjelennek az üzemanyagcellák (üzemanyagcellakazetták, fémhidridben levő hidrogéntartalommal vagy cseppfolyósított gáztartalommal).

● **3 osztály:** A 2.2.3.1.5 pont alatti nem mérgező, nem maró gyúlékony folyadékok mentességi feltételeit a jövőben csak akkor lehet alkalmazni, ha az anyagok a környezetre nem

ártalmasak. Az UN 3475 etanol és motorbenzin, benzin vagy gazolin keveréke az illékonyaságtól függetlenül a 3 osztály e tétele alá tartozik, mint motorokhoz használt tüzelőanyag.

● **4.1 osztály:** Új szilárd érzékenítettett robbanóanyag UN 3474 szám alatt kerül nyilvánvártartásba, és az UN 3344 alá tartozó PENT-t leírását pontosítják.

● **4.3 osztály:** Az UN 3132 és UN 3135 alá tartozó anyagokat törölték a szállításból kizárt anyagok közül.

● **5.2 osztály:** 2.2.52.4 táblázatban több adatmódosítás és kiegészítés található. Bővülnek a megjegyzések két új megjegyzéssel (30, 31).

● **6.2 osztály:** Az állati eredetű anyagokat fertőző anyagként kell szállítani. Azokat az állati eredetű anyagokat, melyek nem tartalmaznak A kategóriájú fertőző anyagot, az UN 3373 szerint kell szállítani, mint ahogy a B kategóriájú fertőző anyagokat szállítják. Ezek az anyagok azonban 2014. 12. 31-ig az illetékes hatóság engedélyével a fertőző állati tetemekre vonatkozó előírásokot tartalmazó előírások szerint is szállíthatók (például az Európai Parlament és a Tanács 2002. október 3-i 1774/2002. (EK) Rendelete).

● **7 osztály:** Teljes strukturális átalakítás.

● **8 osztály:** Változik a fémek korróziós vizsgálatára vonatkozó előírás, mely további szigorítást jelent a maró anyagok besorolásával kapcsolatban.

2009-től az ADR-ben alkalmazott legnagyobb UN szám az UN 3481 lesz, tehát újabb veszélyes árukkal bővül a veszélyes áruk köre.

Folytatjuk
Sárosi György

Hungária Veszélyesáru Mérnöki Iroda